

Helpianske zvesti

ROČNÍK IV.

ČÍSLO 2 - MAREC 2014

**1. písomná zmienka o vzniku Hel'py je z r. 1549.
V tomto roku je to jubilejných 465 rokov našej histórie.**

GALÉRIA OSOBNOSTÍ HEL'PY

Päť otázok Márii Mešťanovej

Po šestnástich rokoch práce v Sigmat Závadka nad Hronom, kde pracovala ako administratívna pracovníčka, na podnet predsedu MNV a riaditeľa OOS z Banskej Bystrice nastupuje v roku 1978 na novozriadené pracovisko MKS v Helpe, kde pracuje v miestnej kultúre do roku 1995, kedy odchádza do dôchodku. Za sedemnásť rokov práce na tomto poste okrem iných činností v oblasti kultúry, sa špecializuje na ľudovú kultúru Hel'py, ktorú vstupuje, odovzdáva mladým ľuďom, propaguje nielen v rámci regiónu, ale aj celého Slovenska a v zahraničí. Za celoživotnú prácu v oblasti ľudového umenia dostáva v roku 1999 Cenu starostu. Mimo mnohých ocenení je držiteľkou bronzovej medaily Cyrila a Metoda, ktorú jej v roku 2008 udeľuje Matica slovenská. Odchodom do dôchodku sa jej činnosť nekončí. Pracuje nezištné do roku 2010. A prečo? Lebo rodná Hel'pa je jej milovaná dedina a jej história a folklór srdcová záležitosť. V roku 2014 sa dožíva jubilea 75 rokov života a my sme jej pri tejto príležitosti položili niekoľko otázok.

Kedy ste sa začali venovať ľudovému umeniu?

Začalo sa to ešte v „mešťanke“ ako sa vtedy volal 2. stupeň základnej školy. V Helpe už bol vďaka pánovi učiteľovi Augustínovi Sopkovi a Herchlovcovi vytvorený súbor Hel'pan. Moje ochotnícke pôsobenie pokračovalo potom v Zimnej škole poľnohospodárskej mládeže a pretrvávalo celý môj ďalší život. Ešte aj v súčasnosti spolupracujem s etnografmi a ľuďmi z tohto prostredia.

Ako ste pracovali po vašom nástupe na post osvetovej pracovníčky s ľudovými tradíciami Hel'py?

Súbor Hel'pan mal miešaný spevácky zbor a tanečnú skupinu. Obidve zložky mali masívnu podporu obyvateľov a bol záujem v nich účinkovať. Pripravovala a nacvičovala som programy na rôzne príležitosti. Boli to Horehronské dni spevu a tanca, folklórne festivaly v Detve, Terchovej, Východnej, Dni Andreja Hlinku v Ružomberku, Matičné dni v Trenčianskej Turnej, Dni kolied kresťanov Slovenska v Bojniciach, a Prievizdi, Ozveny staroslovenčiny v Telgárte, vo Vysokých Tatrách, ale aj vystúpenia

v zahraničí. Takto sme boli recipročne dva razy v bývalej Juhoslávii, dva krát v bavorskom Altotingu. Za organizácie a vedenia Vdp. Jána Gnipa sme boli dvakrát v nemeckom Karlsruhe, Wupertali a v Linburgu, v Taliansku v Ríme, Giasicu a v Terste a dvakrát v Grécku.

Kto vám pripravoval scenáre a odkiaľ ste čerpali námety?

Námety som pravdaže čerpala z histórie obce. Už v detstve som si veľa všimla zvyky na dedine, kroje, spievala piesne. Veľa som sa pýtala pamätníkov a to bol aj zdroj mojej inšpirácie a poznania. Scenáre z týchto zdrojov som si vypracovala sama a taktiež som si vytvárala choreografiu. Je to počas môjho pôsobenia veľké množstvo scenárov, k ľudovým zvykoslaviam ako sú: Rubárska sobota, Svadba, Odberanka, Rukovačka, Zbojník, jednačka a kupovanie koní, Priadky, Vianoce, fašiangy, Chodenie so slovom, Kosci, Ženský tanec, krčma, neďelné popoludnie, veľkonočné zvyky, Čarovanie na Jána a mnoho ďalších.

Podieľali ste sa a pripravovali materiály aj do publikácií alebo mediálnych programov?

Vráťme sa na chvíľu k fašiangom

1. marca sa námestie obce zaplnilo mladými i starými. Helpianske súbory vyfintené v krojoch pozývali obyvateľov na zábavu od skorého rána cez celú dedinu. Na námestí to spievalo, hralo a hlavne sa pripravovali kulinárske špeciality našich dobrovoľných združení, ktorí prispeli k zdarnému priebehu nielen svojou účasťou, prácou, ale aj potravinovým materiálom.

Deti si vychutnali športové súťaže, boli odmenení vecnými cenami a od poobedia si diváci mohli pozrieť program pochovania basy. A toto všetko s ochutnávkou výborných mäsových špecialít zajedených sladkými buchtaťmi. Veselá nálada, dobré počasie prispeli k zdarnému priebehu tohto dňa.

Podakovanie patrí folklórnemu súboru Hel'pan, Hel'pančok, mužskej speváckej skupine pod vedením Lukača Kukul'u, ženskej speváckej skupine, ľudovej hudbe, členom Slovenského zväzu zdravotne postihnutých, Združeniu dôchodcov, Poľovníckemu združeniu, združeniu Slaven, Ovčiarскому spoločenstvu, Ing. Mariánovi Ďuricovi, kuchárkam v školskej jedálni a všetkým, ktorí sa akokoľvek mierou podieľali na tomto tradičnom dni plnom zábavy a oddychu.

Ešte v roku 1972 ako ochotníčka som sa podieľala na vytváraní klenotnice ľudovej hudby s Dr. Ondrejom Demom. A v nej už bola vydaná aj malá gramofónová platňa. V roku 1985 k 60. výročiu založenia Hel'pana som pripravila Bulletin a navrhla tri farebné mutácie odznakov s motívom helpianskej výšivky, ktoré do umeleckej podoby spracovala výtvarníčka Ľubica Škrinárová. V spolupráci s Ing. Viliamom Gruskom som sa podieľala na malej tlačenej publikácii „Najkrajšie vinše slovenských Vianoc“. Tiež som pripravila materiál k vydaniu kazety „Tota Hel'pa“ a zrealizovala jej vydanie. Ďalej som sa podieľala na príprave gramofonovej nahrávky Pohronie. V roku 1988 som spracovala „Ľudovú kultúru obce Hel'pa“, ktorá bola súčasťou mojej seminárnej práce a vydala ju SAV-OU Bratislava. Do rozhlasovej podoby som spracovala veľkonočné zvyky a piesňový materiál pre cyklus „Hrajte že mi hrajte“. Nasledovali krátke filmy: Jar, Priadky 1983, Ľudové remeslá 1986, Spomienky pamätníkov 1987, Svadba 1990, a Zimné obrázky 1994-95. Spolu s Vojtechom Majlingom som sa podieľala na zdokumentovaní všetkých zvykov na dedine, ktoré sú zachytené v dvojdielnej pub-

likácii „U nás taká obyčaj“. A bolo toho ešte mnoho viac.

A čo vaša práca v Matici slovenskej?

V roku 1991 som iniciovala obnovenie Miestneho odboru Matice slovenskej v Helpe a viedla som ho 19 rokov. Za tento čas sme sa s Hel'panom zúčastnili mnohých matičných podujatí v rámci Slovenska. V Helpe som okrem iného v čase vianočnom zorganizovala 17 ročníkov matičných dní. Za túto prácu predseda Matice slovenskej udelil miestnemu odboru MS v Helpe 13.1.2008 zlatú pamätnú medailu za významnú matičnú prácu. Z ocenení, ktoré si najviac vážim je to Strieborná Plaketa za zásluhy o rozvoj ZUČ, ktorú mi 22.11.1985 udelil Osvetový Ústav v Bratislave a cenu Matice slovenskej za dlhoročnú prácu v matičnom hnutí a za udržiavanie tradícií horehronského folklóru udelenú 21.3.2009.

A na záver želanie za všetkých priaznivcov ľudového umenia v Helpe, spolupracovníkov, za tých ktorí navštevovali rôzne podujatia, ktoré pripravila a potešila ich originálnymi programami jej teraz aj takto ďakujeme a prajeme k jubileu veľa zdravia.

zhovárala sa Mária Fedorová

Folklór a kultúra v obci

28. apríla 2014 sa naše deti zúčastnia súťaže Horehronská valaška. Do súťaže je prihlásených 44 našich malých folkloristov v kategóriách – skupinové spevy, sólové spevy, duá a ľudová hudba. V minulom roku naša ZUŠ v Helpe získala Horehronskú valašku. Toto ocenenie by sme veľmi radi zopakovali, preto nám držte všetci palce.

11. mája všetky naše mamičky aj staré mamičky privítame v prírodnom amfiteátri na kultúrny program, ktorý ich ratolesti pripravili práve pre nich.

25. mája – 15. ročník detský folklórny festival Kolovrátko

27. – 29. jún – Horehronské dni spevu a tanca

23. august – Na skle maľované – prírodný amfiteáter Helpe

Združenie dôchodcov a folklórne súbory z Helpe, minulý rok natočili pod režisérskou taktovkou Drahomíry Kyslanovej film pod názvom: **To helpianske šire pole.**

Tento film bude odvysielaný na kanáloch RTVS počas jarných mesiacov.

TRADÍCIE VEĽKEJ NOCI

Symbody sviatkov a ich význam

Vrbové prútky sú symbolom odovzdávania sily, zdravia a sviežosti mladého prútika

Oblievačka polievanie vodou, zahrňuje prvok čistoty

Vajíčko je symbolom neustáleho prírodného kolobehu, znovunažívania prírody a života vznikajúceho so zárodok, jeho maľovanie je prísľubom krásy života.

Ďalšími symbolmi, ktoré charakterizujú vznik nového života je malý zajačik, kuriatko, káčatko či vysievanie obilí do misiek. Všetko toto vytvára bohatý folklórny rámec veľkonočných sviatkov radosti a nádeje.

Korene veľkonočných sviatkov sú veľmi staré. Pomenovanie Veľkej noci je odvodené z gréckeho slova „pascha“, čo znamená zmlovanie alebo hebrejského *pesach* – *predchádzanie*. Je to každoročne opakujúci sa sviatok.

Rozsudok musel potvrdiť zástupca rímskeho cisára, Pontský Pilát. Ten však nenašiel na Ježišovi vinu. Do konca urobil niekoľko pokusov, aby ho oslobodil, no nepodarilo sa mu to. Nakoniec, ako bolo v tom čase zvykom, Ježiša pribili na kríž na vrchu Golgota. To sa stalo v piatok. Večer na kríži Ježiš dokonal. Zložili ho z kríža, zabalili do plachty a uložili do hrobu vytesaného v skale. Na tretí deň kameň, ktorý uzatváral hrob, odvalili, ale hrob našli prázdny. Tak sa stalo, ako Ježiš predpovedal, že na tretí deň vstane z mŕtvych.

Pôvodne sa Veľká noc slávila v tom istom období ako *pesach* /pascha/. Až 1. nicejský koncil r. 325 stanovil, že tento sviatok sa bude sláviť oddelene od židovského sviatku, čím sa Veľká noc stala tzv. pohyblivým sviatkom. Jej termín sa pohybuje podľa lunárneho cyklu. Veľkonočná nedeľa je prvá po splne Mesiaca, ktorá nasleduje po dni jarnej rovnodennosti – 21. 3.

Od 4. storočia sa stalo zvykom, že veriaci sa na tento veľký sviatok pripravovali **40-dňovým pôstom**. Začínal sa po fašiangoch, na tzv. **Škaredú stredu**.

V ľudovej tradícii sa zachovalo veľa rôznych zvykov a obyčají súvisiacich s oslavou prebúdajúcej sa prírody. Veľká noc sa niekedy označuje aj ako sviatky jari. K tradíciám Veľkej noci patria aj obrady a obyčaje predchádzajúcich dvoch týždňov, ktoré mali urýchliť koniec zimy a podporiť nový vegetačný cyklus prírody. Na území Slovenska zimu v podobe slamenej ženskej figuríny – Moreny /Marejny/ vynášali spravidla dievčatá na **Smrtnú nedeľu** – dve nedele pre Veľkou nocou.

Potom sa už konali obrady súvisiace s prebúdajúcou sa prírodou a so začiatkom hospodárskych prác. Začínajú sa týždeň pred Veľkou nocou.

Kvetná nedeľa

Ježiš Kristus vstúpil do Jeruzalema oslavovaný davom a pod nohy mu hádzali olivové ratolesti. Preto v kostole svätí kňaz bahniatka. Kto si ich dal za obraz alebo drevenú hradu, toho po celý rok ochraňovali pred bleskom. Vravalo sa, že ak je tento deň pekné počasie, bude dobrá úroda. Cestoviny sa posypali makom, aby sa gazdovi urodili veľké klasy obilí. Cez bohoslužby sa v kostole čítali pašie /časť evanjelia o umučení Ježiša Krista/.

Celý týždeň pred Veľkou nocou je v znamení umý-

(Pokrač. na str. 3)

Výsledky volieb prezidenta SR v Helpe

Volby prezidenta SR - 1. kolo

Počet oprávnených voličov 2272

Počet zúčastnených voličov 963, čo predstavuje 42,38 % účasť na voľbách

Počet platných hlasov pre všetkých kandidátov 961

Odvzdané hlasy pre jednotlivých kandidátov:

Okrsk č.	1	2	3	Spolu
Bárdos Gyula	0	1	1	2
Behýl Jozef, Mgr.	1	2	0	3
Čarnogurský Ján, JUDr.	2	2	2	6
Fico Robert, doc. JUDr., CSc.	143	150	172	465
Fischer Viliam, prof. MUDr., CSc., FICS	4	3	0	7
Hrušovský Pavol, JUDr.	6	3	7	16
Jurišta Ján, PhD.	0	0	1	1
Kiska Andrej, Ing.	71	58	49	178
Kňažko Milan	27	18	26	71
Martinčko Stanislav	0	0	0	0
Melník Milan, prof. RNDr., DrSc.	1	4	4	9
Mezenská Helena, Mgr.	5	2	11	18
Prochádzka Radoslav, doc. JUDr., PhD.	59	47	78	184
Šimko Jozef, JUDr.	1	0	0	1

Volby prezidenta SR - 2. kolo

Počet oprávnených voličov 2231

Počet zúčastnených voličov 1134, čo predstavuje 50,83 % účasť na voľbách

Počet platných hlasov pre kandidátov 1127

Odvzdané hlasy pre jednotlivých kandidátov:

Okrsk č.	1	2	3	Spolu	%hlasov
Fico Robert, doc. JUDr., CSc.	218	229	259	706	62,64%
Kiska Andrej, Ing.	164	118	139	421	37,36%

Volby do Európskeho parlamentu

Rozhodnutím predsedu NR SR č. 431/2013, zo dňa 19.12.2013 boli vyhlásené **volby do Európskeho parlamentu na sobotu 24.mája 2014 v čase od 7.00 do 22.00 hod.** Na území SR sa volí 13 poslancov.

Právo voliť majú občania SR, ktorí najneskôr v deň volieb dovŕšili 18 rokov veku a majú na území SR trvalý pobyt.

Právo voliť majú aj občania iných členských štátov EÚ, ktorý v deň volieb dovŕšili 18 rokov veku a majú povolený trvalý pobyt na území SR. Takýto volič bude dopísaný do zoznamu voličov v obci jeho trvalého pobytu na základe predloženia žiadosti a vyhlásenia. Žiadosť je potrebné podať najneskôr do 14.4.2014. (bližšie informácie na www.min.sk/?-volby-ep)

Rozhodnutím starostu obce č. 6/2014, zo dňa 2.4.2014 boli v obci Helpe vytvorené 3 volebné okrsky.

Do okrsku č.1 sú zaradení občania, ktorí majú trvalý pobyt na území obce Helpe na uliciach: Furtačka, Hlavná, Hronská, Mládežnícka, Poľná, Potočná, Rovná, Sama Chalúpku, Strmá, Tichá, Záhradná

Do okrsku č. 2 sú zaradení občania, ktorí majú trvalý pobyt na území obce Helpe na uliciach: Cintorínska, Farská, Krížna, Mlynská, Partizánska, Školská, Štúrova, Za školou

Do okrsku č. 3 sú zaradení občania, ktorí majú trvalý pobyt na území obce Helpe na uliciach: Alexyho, Burkovaná, Čaneckého, Furmanská, Hurbanova, Hviezdoslavova, J.C. Hronského, Jánošíkova, Krátka, Mierová, Murgašova, Plickova, Pod Pustinou, Pri štadióne, Studničná

Voličom, zapísaným do zoznamu voličov, obec doručí do 4.5.2014 oznámenie o čase a mieste konania volieb. Ak volič nebude môcť voliť vo volebnom okrsku, ktorý mal uvedený v oznámení, môže požiadať na obecnom úrade o vydanie voličského preukazu. Ten mu umožňuje hlasovať v ktoromkoľvek volebnom okrsku na území SR.

Obec bude vydávať voličské preukazy na obecnom úrade od 24. apríla 2014 do 22. mája 2014 v úradných hodinách. Volebné miestnosti pre všetky okrsky sa budú nachádzať v budove novej Základnej školy.

Starozákonná Veľká noc pripomínala vyslobodenie Židov z egyptského otroctva a ich vyvedenie do zasľubenej zeme Kanaán. Židovská tradícia svätenia Veľkej noci spadá do obdobia asi 1 250 pred Kristom, čiže pred naším letopočtom.

V novozákonnej dobe Veľká noc je najväčším kresťanským sviatkom. Je spomienkou na odsúdenie, smrť a zmŕtvychvstanie Ježiša Krista. Táto udalosť sa odohrala v období, keď v Palestíne vládli Rimania. Bol to však už čas úpadku rímskeho impéria. Ľudia boli nespokojní, túžili žiť inak – lepšie. V tom čase začal Ježiš hlásať svoje evanjelium. Pre jeho učenie, ale najmä preto, že sa označoval za Božieho Syna – Mesiáša, ho židovskí veľkňazi chceli odsúdiť na smrť.

TRADÍCIE VEĽKEJ NOCI

vania:

„Kto do Veľkej noci vyčistí aspoň jednu studničku, bude po celý rok zdravý.“

Dievčatá sa chodili umývať, aby vraj neboli pehavé na Zelený štvrtok. V tento deň Ježiš Kristus naposledy večeral so svojimi učeníkmi. Aby mohol naplniť svoje vykupiteľské poslanie, musel ho podľa evanjelia po večeri zradit' Judáš Iškariotský za 30 strieborných.

Zelený štvrtok

Jedol sa žihľavový prívarok. Mal upevniť zdravie a silu. Devy a mládenci sa pred východom slnka umývali v potoku, tiež aby boli zdraví. Ľudia upratovali a čistili svoje príbytky. Mládenci v potoku brodili aj kone pre zdravie a silu. Mnohí si veľkonočnou vodou oplachovali ústa, aby ich neboleli zuby. Chlapcom strihali vlasy, aby ich mali bujné a bohaté. Gazdiná išla okolo domu so zväzkom štrngajúcich kľúčov, aby odohnala hlodavce. Chlapci rapkali na rapkáčoch, preto-

že všetky zvony na znamenie smútku až do soboty zmĺkli.

Veľký piatok

V noci zo štvrtku na piatok bol Ježiš súdený, mučený a v piatok na vrchu Golgota ukrižovaný. Tento deň sa volal **Veľký piatok**. Je to deň prísneho pôstu.

Bača zanesol hruď soli do mraveniska, aby sa mu ovce držali pohromade. Kozy dostali po vajičku, aby dávali hodne mlieka. Gazda nesmel piť alkohol, aby neprišiel o úrodu. Na starom strome, ktorý málo rodil, odrezali najvyšší konár. Podnes sa zachoval zvyk, že na Veľký piatok sa nesmie hýbať so zemou /orať, kopat/. Kresťania išli do kostola pokloniť sa Ukrižovanému.

Biela sobota

Je pomenovaná na znamenie toho, že Kristus odpočívá v hrobe, preto sa bohoslužby začínajú až po západe slnka. Zapálila sa veľkonočná svieca – paškál a večná lampa.

Zvyšky starého oleja z lampy spálili pri kostole, aby zničili zradného Judáša. Navštívili sa aj kmotry, aby sa pozhovali, či ich krstniatka vyrastajú v zbožnosti. Varila sa šunka, údené mäso, klobásy, huspenina, niekde aj jahňa, piekol sa baranček z múky. Kto na Bielu sobotu vyzametal dvor a smeti hodil do rieky práve vtedy, keď sa ozvali zvony, mal po celý rok pokoj od hmyzu, ale aj od chorôb.

Veľkonočná nedeľa

V noci na nedeľu Kristus vstal z mŕtvych. Obyčajne bol bohatý obed, ktorý ľudom po pôste dobre padol. Pod slávnostne prestretým stolom bola slama, aby bolo pekné oblie. Gazda pred obedom rozdelil vajičko tak, aby sa každému ušlo a odohnali zlé sily. Aj na hroby zosnulých nosili vajička.

Veriaci sa z kostola ponáhľali rýchlo domov, aby takto rýchlo skončili aj žatvu. Poobede dievčatá farbili vajička a chlapci pletli z vrbových prútov korbáče.

Farbenie vajičok vzniklo z legendy o Márii

Magdaléne. Hovorí sa, že prišla do Ríma, aby sa modlila a priniesla cisárovi Tiberiovi do daru na červeno zafarbené vajičko. Takto mu oznámila zmŕtvychvstanie Ježiša Krista.

Spočiatku boli vajička zafarbené prírodnými farbivami. Získavali ich z rôznych odvarov bylín a cibulových šupiek. Neskôr sa na farbenie používali rôzne kovy.

Veľkonočný pondelok

Je spojený so šibačkou a polievačkou. Na dievča sa vylialo vedro vody, alebo ju postavili pod studňu či hodili do potoka.

Chlapci dostávali v každom dome výslužku, najmä však maľované vajička /kraslice/, šunku, koláče a z vyzbieraného potom usporadúvali oslavu.

Použitá literatúra:

Horváthová Emília: Rok vo zvykoch nášho ľudu Bratislava, Tatran 1986.

Horehronie, Folklorne prejavy v živote ľudí Bratislava, Veda 1988

Archívne materiály obecného úradu v Helpe

Spracovala: Mgr. Mária Kemková

Hel'pianska rarita – valcha u Poliaka

V dnešnej pretechnizovanej dobe, zaplavenej modernými technológiami, mnohokrát zabúdame na technológie historické a priam jedinečné ba unikátne. Jednou z nich je valcha, čiže stroj na valchovanie alebo splšťovanie stavu (súkna). Tento názov pochádza z nemeckého jazyka a znamená zušľachtovací proces, ktorým sa zvyšuje pevnosť a tepelné vlastnosti tkaniny.

Jednu takúto ojedinelú, unikátnu technickú pamiatku máme aj v Helpe, lepšie povedané – má ju vo svojej nehnuteľnosti náš občan Róbert Poliak. Jeho rodina získala tento technický skvost okolo roku 1890, keď si dielňu s valchou zriadil jeho prastarý otec Michal Gordulič, miestny mlynár, ktorý mlel múku pre celé Horehronie a potom aj valchoval postav (súkno). Kedysi sa do roka urobilo aj 200 jám, čiže 200 valchovaní. Teraz je to do roka už iba jedna jama. Ešte aj v súčasnosti chodia valchovať súkno z Oravy, z Brutoviec, zo Šumiaca a občas i z východného Slovenska. Na Slovensku je pravdepodobne iba táto jedna valcha, lebo sa stáva, že okrem záujemcov zo Slovenska sem občas zavítajú aj zahraniční návštevníci, ktorí sa o nej dozvedia.

Pán Róbert Poliak veľmi ochotne záujemcom valchu ukáže a vysvetlí celý proces valchovania. Tak sa dozvedáme, že na jednu jamu ide 50 – 70 kg surového

súkna. Toto sa najprv naukladá na falce alebo lakte a následne sa vloží do jamy do dreveného koryta, ktoré je umiestnené vo valche. Potom sa dve hodiny perie v studenej vode a to tak, že stupy, resp. barany bijú do súkna vo vode. Stupy kedysi poháňalo mlynské koleso a dnes ich poháňa elektromotor. Súkno sa v koryte krúti a vytlačá špinu z vlny. Po dvoch hodinách sa vyberie von, naukladá sa, no už nie na falce, ale do seba. Potom sa zakúri do pece, aby bola voda letná – okolo 30 stupňov Celzia (táto sa privádza z pece do valchy potrubím), súkno sa pokladá naspäť do jamy a nasleduje proces druhého prania, ktorý trvá štyri – päť hodín. Po druhom praní sa súkno vyberie von a poprekladá sa na druhú stranu, aby sa nezvarilo. Tretí raz sa perie päť hodín v 70 stupňovej vode. Pred ukončením posledného prania sa prestane kúriť a pustí sa studená voda, aby sa súkno ochladilo. Vyberá sa po jednom kuse, nechá sa stiecť a stáča sa do valca. Nakoniec sa voľne suší na vzduchu.

Je škoda, že o takomto jedinečnom zariadení sa len málokto dozvie a ako to funguje, to vie ešte menej ľudí. Určite si zaslúži viac pozornosti domácich aj návštevníkov Hel'py. Stojí to zato.

Mária Fedorová

Súťaž o najkrajší balkón a najkrajšie priedomie v Helpe

Pravidlá súťaže

Do súťaže sa môže zapojiť každý obyvateľ obce Hel'pa, bez obmedzenia veku zaslaním aktuálnej fotografie kvetmi vyzdobeného balkóna (lodžie) alebo svojho priedomia na území obce.

Súťaž prebieha v 2 kategóriách:

a.) najkrajší balkón (lodžia)

b.) najkrajšie priedomie

Fotografie musia byť farebné s dostatočným rozlíšením vo formáte jpg. Každá fotografia musí byť pomenovaná / adresa balkóna alebo lodžie, meno majiteľa a kontakt./

Balkóny a priedomia budú hodnotené: **Hodnotiacou komisiou**

Hodnotiacimi kritériami sú:

- splnenie formálnych súťažných podmienok podľa pravidiel súťaže
- kompozícia výzdoby balkóna (lodžie) alebo priedomia
- celkový dojem

Fotografie je potrebné poslať do **30. septembra 2014** elektronicky na adresu maria.kemkova@helpa.sk. alebo vo veľkosti 10x13 cm osobne doniesť na Obecný úrad v Helpe Mgr. Márii Kemkovej.

Vyhodnotené budú najviac 3 najkrajšie kvetinové výzdoby v každej kategórii. Víťazné snímky budú odmenené vecnými cenami. Taktiež budú víťazi zverejnení v Hel'pianskyh zvestiach, na webovej stránke obce a na www.stredoslovaci.sk

Na všetky otázky týkajúce sa súťaže Vám radi odpovieme na e-mailovej adrese maria.kemkova@helpa.sk, alebo telefonicky na 6700 942, alebo aj osobne na obecnom úrade.

Ponuka pre všetkých záujemcov o spoluprácu a ponuka inzercie

Vážení občania, naše Hel'pianske zvesti sú tu pre všetkých vás, občanov. Naším práním je vaša spokojnosť. Preto dávame možnosť tým z vás, ktorí chcú akokoľvek prispievať do jeho obsahu, aby túto možnosť využili a posielali svoje príspevky. Ponúkame vám tiež možnosť cez Hel'pianske zvesti gratulovať svojim najbližším aj priateľom, či spomínať na výročiach tých, ktorí už nie sú medzi nami. Taktiež ponúkame možnosť inzercie vašich služieb, tovaru a pod.

V prípade záujmu môžete nosiť svoje príspevky na Obecný úrad v Helpe Mgr. Márii Kemkovej, alebo ich môžete posilať e-mailom na adresu maria.kemkova@helpa.sk vždy do 15. dňa párneho mesiaca v roku.

Redakčná rada Hel'pianskyh zvestí

Aj takto to bolo kedysi

Dneskaj deti pozieraju horor v televízore a keď my sme roslí ta horor sme mali na dennom poriadku. Raz chodili žandare za palenkou, druhý raz za domacou zabijačkou potom za kontingentom a vše dačo hľadali za čo by štrofali ľudí. Nam deťom nakažovali nikomu nič nehvarte neotvarajte dvere nikomu. Ale my sme na to veľmi nedbali aj my sme chceli pomáhať. Keď som videu, že mať krijú palenku do kurníka gu kuram ftiekau som gu krsne povedať, nag si aj oni palenku skryjú do kurníka.

Ľude kryli šitko a jak zbadali, že sú v dedine žandári už jeden druhomu hvareli, odkazovali. Dneskaj by to bolo ľachko keď máte mobily. Postrachom bu aj komiňar bo ten tiež poudavau ľudi. Materi prišli povedať, že už chodá. A čo teraz idu robiť s tou zabitou sviňou čo je na koryte a chlopa doma niet. Len my deti a malý Janík v kolíske. Mať nestratili duchapritomnosť, schvatili nôž a šitku slaninu krajali a my deti sme ju dávali do kolísky. Mať to pozakryvali a Janíka položili navrch. Keď prišli žandári ako nahotovo, mať sedeli pri kolíske a kolísali Janíka a ten revau jako vól. Asi pochopiu že treba strážiť

slaninku. Jak prestal, mať ho uštipli, žeby nezaspau. Takto sme zachránili poživeň.

Raz sme mali slaninu skytu na šope v drevjanej škriani zakrytú slamou. Otec si buli odkrojiť kus slaniny a zabudli nametať slamu nazad a fťom prišli žandari a rovno na šop. Ale iste stojali pri nás šita boží svatí lebo žandari zanli (iste dachto obžalovau), že slanina je v slame. Zjali vidly a šitku slamu pometali na tu škriňu. Otec poďakovali Pánu Bohu bo by ich mať boli zabili že nahali škriňu odkrytú.

Raz tiež komiňar videu pri susede v komore sviňu na koryte. Tetka znali keľo bije bo komiňar sa nedau podplatiť. Jak odišou tetka behom

do nas. „Hano ratuj musime to meso dade odpriatať, bo mi starý hlavu roztrepie jak pride z roboty“. Šitko meso ponosili do nas čez mizierku. Za ten čas sme sa pokryli, my deti pod lavicu pod stôl, ňanko prikryty na poseli a žandari buchali na oblok no my sme neotvorili. Na druhý deň ale prišli zas. Mať sedeli za krosnami a žandar hvári: „Pani môžem ísť na pôjd? Čo tam máte?“. Mať s malou dušičkou ale smelo povedali: „Nak sa im páči“. Tá smelá reč ho odradila a nešou nigde. Ale po rokoch sa ich opytau: „Pani a kde bola ukrytá tá sviňa?“ A naša mať mať mu hrdo odpovedali: „Ved som vás necigánila. Naozaj bula na pôjde a nie jedna ale štyri.“

Mária Pribylinová

Verejná kanalizácia a čistiareň odpadových vôd

Od r. 2013 je v trvalej prevádzke čistiareň odpadových vôd. Od tohto času sa môžu domácnosti napájať na verejnú kanalizáciu a uzatvárať zmluvy o odvádzaní odpadových vôd.

Doteraz bolo s domácnosťami uzatvorených 506 zmlúv. V našej obci uviedlo 35 domácností, že nemajú vybudovanú vodovodnú prípojku. Ďalších 33 domácností uviedlo, že majú problém s napojením sa do verejnej kanalizácie z dôvodu výškového rozdielu kanalizácie a rodinných domov.

Na niektorých úsekoch v obci nie je vybudovaná verejná kanalizácia a domácnosti sa zatiaľ nemajú možnosť pripojiť na kanalizáciu.

V obci sú domácnosti, ktoré dostali opakované výzvy, ale doposiaľ nepotvrdili, či sú na verejnú kanalizáciu napojení. V obci sa bude vykonávať kontrola pomocou kamerového systému, kde sa zistí, z ktorých domácností vtekať odpadová voda do verejnej kanalizácie. Domácnosti, ktoré nie sú pripojené na verejnú kanalizáciu budú musieť spôsob likvidácie odpadových vôd preukázať na obecnom úrade.

Príjmy za stočné – prijaté do marca 2014 boli: 16.676 €.

Výdavky do tohto času boli: 53.888 €

Rozdiel – doplácaný z obecného rozpočtu je: 37.212 €

15 % výdavkov tvoria mzdy a odvody do poisťovní
85 % výdavkov tvoria energie, materiál a služby, do ktorých sú zahrnuté – prevádzkovanie a laboratórne rozbor.

Aprílové pranostiky k jednotlivým menám

Tento mesiac má podľa minulých generácií sedem až deväť druhov počasia. Na začiatku ešte hreje jozefsko-mariánske oteplenie, ktoré neraz už po prvých dňoch prechádza do aprílovej zimy a trvá so snehovou a studenou parádou občas do polovice apríla. Prechádza do rudolfského /17.4./ oteplenia, ktoré zvykne trvať iba 2 až 5 dní, a naďalej vojtechovské /22.4./ chladu. Tie vystrieda jar svätého Juraja /24.4./, ibaže koniec bláznivého apríla zasahuje často floriánske ochladenie presahujúce do mája.

- Keď svätý František /2.4./ vo vánku vetvičkami máva, zarodia v tom roku dateliny i tráva.
- Svätý Teodul /2.4./ jarný vetrik podul.
- Jestli príde Richard /3.4./ s vetrom a búrkou, vtedy Sibyla sa bude smiať.
- Keď na Fedora /15.4./ zeleňou zalesknú obilné polia, bude v tom roku žito i pšeničky hojné.
- Svätý Rudolf /17.4./ otvára okná i dvere.
- Na Valeriána /18.4./ musí kukučka kukať i keby mala puknúť.
- Na svätého Vojtecha /23.4./ je z tepla potecha.
- O svätom Vojtechu pred zimou pod strechu.
- Na svätého Juraja /24.4./ predaj boty, kúp si noty, jar je tu.
- Na Ďura tráva zo zeme beží.
- Koľko žaby pred Ďurom krk, toľko po Ďurovi mrk.
- O Ďure už bude tráva rásť, čo by si ju hámríkom (kladivom) do zeme pral.
- Na svätého Marka /25.4./ sad' zemiaky do jarka.
- Ak Marek pripeká, gazda ponarieka.
- Na svätého Marka napijem sa z jarka.

Jozef Pupiš: Z našich pranostík, 2008

Spoločenská kronika

Mesiac február a marec 2014

JUBILANTI

70. rokov

Ján Vilim

Mária Koreňová

Anna Martinová

Katarína Kubandová

75. rokov

Ján Ďurica

Michal Latinák

Ambroz Oravkin

Elena Turčinová

Lukáš Šulko

Mária Felejšová

Mária Mešťanová

80. rokov

Olga Filová

85. rokov

Anna Zibríková

NARODENÍ:

Laura Štúberová

Ján Šulko

Martina Šulková

ZOSNULÍ:

Mária Ďurajdová 91 rokov

SOBÁŠE

Ján Tkáčik a Miroslava Farkašová

Peter Mánik

a MUDr. Martina Bošellová

Matúš Bošela a Jana Blažeková

Maroš Blažek a Lucia Gierťová

Prihlásených: 0

Odhlásených: 9

Počet obyvateľov k 31.3.2014

bol 2689.

VIETE ŽE

... výraz „hamižný“, sa používa na Helpe vo forme: „Joj, jaky, si hamižný...“, joj jaka si hamižna. Hamižný, hamižna“, znamená: skúpy, lakomý, chamtivý...

...prvá doložená písomná zmienka o helpianskej škole pochádza z roku 1733.

...najvyššie položeným bodom helpianskeho chotára je Veľká Vápenica 1691, 2 m.n.m., najnižším na Ledňovej 622 m.n.m.

...chotár obce Helpa sa nachádza v dvoch NP. Severná časť v Národnom parku Nízke Tatry ktorý vznikol 14. 6. 1978 a jeho celková výmera je 72 842 ha, a južná časť, / za Hronom /, v Národnom parku Slovenské Rudohorie o celkovej výmere 20 318 ha, ten oficiálne vznikol 1. 10. 1997.

podáva: J. Pupiš